

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Boerenerven

Boerderijen in het buitengebied krijgen steeds vaker de woonfunctie en in mindere mate de functie van agrarische bedrijfsvoering. Waar de relatie tussen wonen, werken en landschap van oorsprong vanzelfsprekend was, wordt deze nu anders ingevuld. Stichting Landschapsbeheer Gelderland maakt gebruik van de principes van vroeger en past deze toe op de inrichting van een hedendaags erf.

Op die manier ontstaat er een harmonieus cultuurhistorisch en landschappelijk waardevol samenspel waar zowel de bewoners als plant,- en diersoorten van kunnen profiteren. De specifieke streekeigenheid wordt benadrukt door gebruik te maken van boom-, en struiksoorten die karakteristiek zijn voor het betreffende landschap(stype)waarin het erf gelegen is. Hieronder volgt een beschrijving van de oorspronkelijke opbouw van het erf en een lijst van algemene tips zodat deze informatie gebruikt kan worden bij de eigen inrichting van het erf en omliggende gronden.

OPBOUW VAN EEN BOERENERF

De taakverdeling tussen de boer en boerin heeft een belangrijke invloed gehad op de traditionele erfinrichting. De taken waren duidelijk verdeeld en daarmee de grond rondom de boerderij ook. De voor- en achterkant worden nog altijd door een denkbeeldige lijn tussen de verschillende gebouwen van elkaar gescheiden. Deze lijn kan globaal over het gehele erf worden doorgetrokken, waardoor de functionele scheiding tussen wonen (voor) en werken (achter) goed zichtbaar wordt.

landschappelijk ingepast boerenerf

Het voor

De vrouw had de verantwoordelijkheid over het woongedeelte, het daar dichtbij liggende terrein met de bleek, de moestuin, de huisweide, eventueel de siertuin met bloemperken en de boerenboomgaard. Op de boerderij werd dat meestal "het voor" genoemd en dit was het domein van de boerin. Voor deze delen van het boerenerf was een goede zichtbaarheid vanuit het woonhuis vereist, omdat in de boomgaard bijvoorbeeld de jonge kalveren liepen, die extra aandacht nodig hadden.

Het achter

De man had de verantwoordelijkheid voor de dieren, de wagens, de werktuigen en het bedrijfsgebouwe. Kortom, hij had de zorg voor "het achter".

boerenerf met een voor en achter structuur

Aan de achterkant moest men ruimte hebben om met paard en wagen te manoeuvreren en later met steeds groter wordende tractoren. Achter stonden ook de schuren. De boer was er de hele dag te vinden. Hij hield zich bezig met het bewerken van het land, de verzorging van het vee óf met onderhoud en reparaties aan machines en bedrijfsgebouwen. "Achter" werden de zakelijke contacten met de omgeving afgehandeld, koop en verkoop van zaken vonden vooral daar plaats. Aan de achterkant lag ook de verbinding met de bij het bedrijf behorende percelen.

De beplanting aan de achterkant bestond meestal uit bomen en struiken die ook in de omgeving voorkwamen. Achter op het erf bevond zich het geriefhoutbosje dat diende voor de houtvoorziening. De beplanting achter was hoog, los en afwisselend en bestond uit singelachtige beplantingen. Ook kwamen vaak solitaire bomen voor. Verder waren in de weilanden poelen aanwezig die dienden als drinkplaats voor het vee.

Algemene tips

- Loop naar de achterkant van uw erf en kijk richting de boerderij/het huis. Wat ziet u? Kunt u de voor- en achterstructuur herkennen?
- Zorg voor variatie in landschapselementen en soorten.
- Voor beheer en onderhoud kan het verstandig zijn een cursus te volgen.
- Voor het volgen van een cursus kunt u kijken op onze website:
www.landschapsbeheergelderland.nl.
Hierop kunt u zich ook aanmelden voor een bezoek door een van onze adviseurs voor het opstellen van een inrichtingsplan.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
I www.landschapsbeheergelderland.nl.
November 2010, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon-en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.